

Tribale Kunst & Cultuur

Footprints

nieuwsbrief van de

Vereniging TRIBALE KUNST en CULTUUR

NUMMER 9, 25 oktober 2019

www.tribalekunstencultuur.org

Beste Lezers van de Footprints,

Één vogel in de hand is beter dan tien in de lucht zo luidt een bekende uitdrukking. Er is nog niet volop gereageerd maar niettemin ben ik blij met de reactie die "het onbekende object" van augustus opleverde en die in dit nummer van Footprints is weergegeven. Ik hoop dat dit het begin is van een levendige discussie in onze nieuwsbrief.

Heeft u vragen, opmerkingen of ideeën over verzamelen, voorwerpen, de vereniging of andere zaken die interessant zijn voor leden van TKC, laat het weten !!

De redacteur, André Smit

Footprints@xs4all.nl

Nieuws uit de vereniging

Der Primitivgeldsammler

De vereniging is op zoek naar jaargangen van het tijdschrift Der Primitivgeldsammler van de vereniging EUCOPRIMO. Het betreft de jaargangen 4 (1983) tot en met de jaargang 11 (1990). Graag krijgen we deze jaargangen te leen.

Jaarboek VVE

Jaarboek nummer 7 van de Vereniging Vrienden Etnografica is verscheen.

Het jaarboek heeft als titel: Beeld en Taal en heeft 80 pagina's.

Van Frank Eerhart staat er o.a. een artikel in met als titel "het plezier van verzamelen".

Dolf Middelhoff schreef een artikel "met andere woorden - een nieuwe taal voor musea en media".

Een ander artikel gaat over "schoonheid in Bamana -kunst en - cultuur".

Leden van TKC kunnen het bestellen bij de secretaris van de VVE, Trudy van Dinter-Bons

E-mail: secretarisvetnografica@gmail.com voor Euro 17,50 inclusief verzending in Nederland.

Verzending naar het buitenland in overleg.

In het herfstnummer van ons tijdschrift Tribale Kunst zit in het midden vier ongenummerde pagina's met een bon, die u gratis toegang geeft tot de Tribal Art Fair in de Duif te Amsterdam. van 25 t/m 27 oktober.

Vergeet niet deze pagina's uit het herfstnummer van het tijdschrift los te maken en mee te nemen als toegangsbewijs.

NB: met het toegangsbewijs uit het tijdschrift kunt u ook het nieuwe boek van Frank Eerhart met korting aanschaffen (zie pagina 5 van deze Footprints)

Programma van lezingen en films tijdens de Tribal Art Fair:

Vrijdag 25 Oktober 14.00

Benen neusornamenten van de Asmat (Nieuw Guinea): symbolische betekenis
Henk Tabak

Vrijdag 25 oktober 16.00

De Papoea's E. Jannink , 1956 Nederlands, 51 min.

Saturday 26 October 14.00

Geelvink Bay ritual art A talk by Raymond Corbey

Saturday 26 October 16.00

Healing rituals and material culture of the Melanau of Sarawak/Malaysia
Rolf Schlömer

Zondag 27 Oktober 14.00

Voor ons gemaakt. Vroege toeristenkunst uit Zuid-Soedan?
Gerard van den Heuvel

Zondag 27 October 16.00

Kopfjäger von Borneo , 1936
Regisseur: Victor von Plessen Duits, 65 min.

activiteiten van leden

Indigo, a most precious blue

Vanaf 25 oktober kan een bezoek aan Stadsfestival Damme (België) gecombineerd worden met een bezoek aan het festival "Indigo, a most precious blue". Het festival biedt twee boeiende tentoonstellingen, workshops, een driedaagse internationale ambachtenmarkt (1 t/m 3 november), een concert van Trio Indigo (zaterdagavond 2 november) en lezingen van verschillende nationaal en internationale autoriteiten binnen het plantaardig indigo verven. Zij vertellen verhalen uit de hele wereld van de 'kleine natuurlijke ververs'. Je ontdekt een hele cultuur met plaatselijke gewoontes, muziek en 'klederdrachten'. Ook het ecologisch aspect komt aan bod. Want goedkoop industrieel vervaardigde, maar zeer schadelijke synthetische indigo mag dit uniek werelderfgoed niet vernietigen.

Organisator van dit festival is Art Link, geleid door Hilde Kuypers - galerie Indigo Damme - en Lieve Jacob, dé Vlaamse autoriteit in het plantaardig indigo verven. In samenwerking met de Stad Damme brengt Art Link een reis door een wonderlijke wereld. Ze volgen het indigo pigment van onze contreien tot in Japan via China en India, West-Afrika, Jemen en Latijns- Amerika. Indigo bekleedt immers een prominente plaats in de geschiedenis van het textiel verven; het wordt al meer dan 4000 jaar gebruikt. Het verhaal van het plantaardig indigo verven is gelukkig niet helemaal verleden tijd. Het leeft voort in het werk van verschillende Europese, Japanse en Afrikaanse kunstenaars. Tijdens het indigo festival zullen tien kunstenaars uit verschillende landen de confrontatie aangaan met de etnische textiel wereld. Hedendaagse creaties van Hilde Metz, Maria Gregoriou, Yannis Papadopoulos, Hiroyaki Shindo, Lieve Jacob, Arlette Vermeiren, Gilbert Swimberghe, Do Lietaert, Romy De Weerdts en Els Vos zullen worden getoond.

Welkom om er deze bijzondere magische kleur blauw in al haar verscheidenheid, culturen en identiteiten te ontdekken en tijdens een lezing of workshop meer te weten te komen over deze wondere wereld.

praktisch :

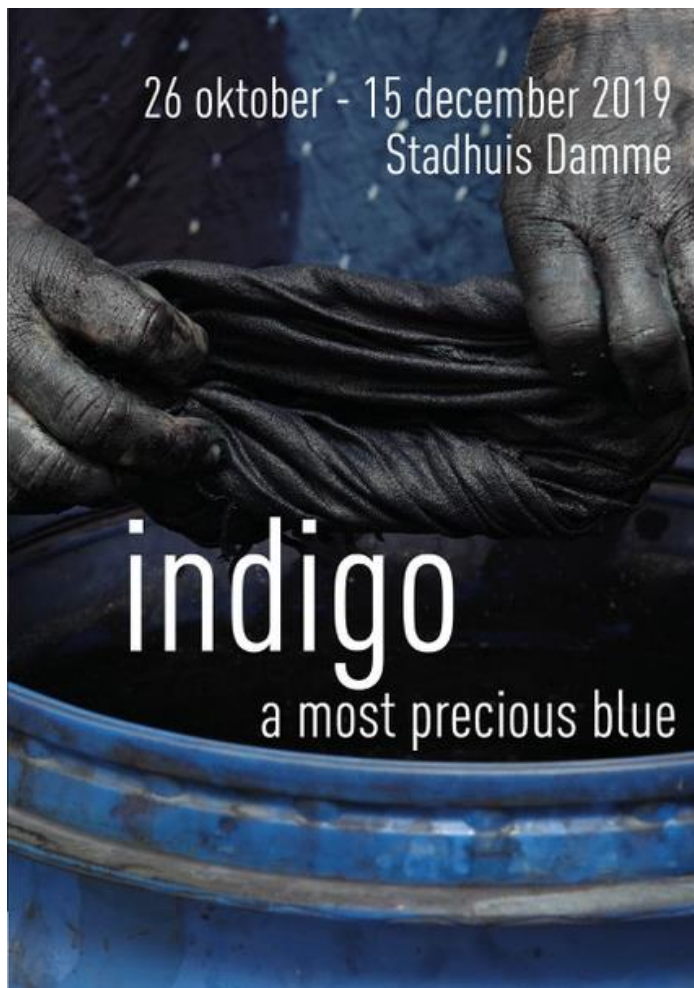
26 oktober tot 15 december 2019

locatie : stadhuis Damme, Markt 1, Damme & galerie Indigo

open : elke dag van 12 tot 18u, gesloten op maandag en dinsdag

inkom 5 €, kinderen jonger dan 12 gratis.

Voor info over het volledige programma en inschrijvingen lezingen en workshops : www.indigodamme.be

Het onbekende object

Henk Horsten reageerde op de oproep in Footprints van september:

Om de verwarring rondom de vier staafjes nog groter te maken het volgende: In de collectie van het Afrika museum Berg en Dal bevindt zich een vergelijkbaar exemplaar, collectienummer AM-443-4, met als vermelding "Staafgeld van de Senufo Ivoorkust". Bij het exemplaar dat zich in de collectie van het Musée du Quai Branly bevindt, collectienummer 73.1973.1.159, staat echter vermeld "gewicht om te wegen" van de Akan Ghana/Ivoorkust.

De veronderstelling dat deze staafjes gebruikt werden voor het breken van suiker voor de thee is echter ook aannemelijk, omdat deze staafjes soms ook van aluminium zijn gemaakt. Dus om te wegen te licht en als betaalmiddel twijfelachtig, daar de waarde ervan zich in het metaal bevindt. Drie van deze aluminium staafjes staan afgebeeld in het boekje *Aluminium Adorned* van Ruud de Ruijter.

Noot van de redacteur:

De persoon die dit voorwerp aan het Musée du Quai Branly schonk heeft meer dan 500 figuratieve goudgewichten aan het museum geschonken. Mogelijk is dit de aanleiding om dit object (mijns inziens onterecht) als goudgewicht te bestempelen. Het gebruik van deze staafjes en de herkomst zijn hierbij nog niet opgelost, wie weet meer?

Heeft u ook een onbekend voorwerp in uw bezit waar u de mening van de leden van de vereniging eens over wilt horen, laat het weten aan footprints@xs4all.nl met toevoeging van zoveel mogelijk informatie maten en gewicht, materiaal, herkomst) en een of meerdere foto's.

Postures and gestures of African iron figurines

Na 7 jaar studeren en schrijven is het tweede boek van ons lid Frank Eerhart over ijzeren Afrikaanse figuurtjes onlangs verschenen. Dit boek is een analyse over gebruik, betekenis en functie van de 150 ijzeren figurines. Het boek bevat 190 foto's

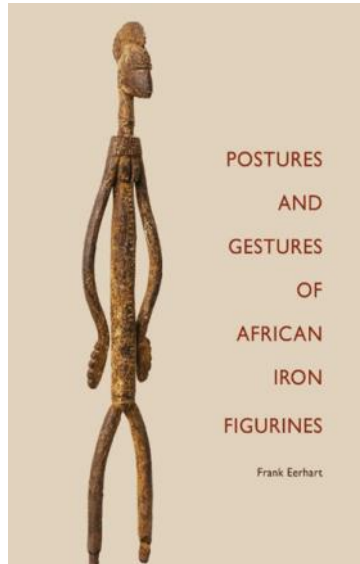
Harde kaft, 196 p. 30 x 22 cm

Tekst: Frank Eerhart

Fotografie: Willem Popelier

ISBN 978 9081 3858 86

Prijs €36,- ledenprijs €30,-

Leden, die de Tribal Art Fair op 25, 26 en 27 oktober in de Duif Amsterdam bezoeken kunnen bij boekhandelaar Zwartenkot (op de bovenverdieping) tegen het tonen van het gratis toegangsbiljet uit het laatste nummer van ons tijdschrift *Tribale Kunst* of met een print van deze bladzijde van Footprints het boek met korting €30,-) aanschaffen.

Als u hiervoor interesse heeft (zonder aankoopverplichting), zou u de schrijver Frank Eerhart hiervan dan een berichtje willen sturen, zodat hij een indicatie heeft van het aantal boeken dat hij moet meenemen.

<mailto:info@frankeerhart.nl>

Externe agenda

De Externe Agenda vermeldt activiteiten die plaatsvinden buiten de Vereniging TKC. Het betreft data en andere gegevens over museumexposities, symposia, lezingen, beurzen, veilingen, galleries e.a. De redactie van de nieuwsbrief Footprints kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor de consequenties van eventuele foute vermeldingen. Via de hyperlinks ([klik op blauw](#)) komt u op de hoofdwedite van de betreffende musea en evenementen.

Museale Exposities

[Wereldmuseum Rotterdam](#): 300 foto's uit de koloniale tijd die interessant zijn als achtergrond informatie voor verzamelaars van objecten uit koloniaal Indië.

Van vrijdag 12 juni 2019 t/m 5 januari 2020

[Museum Volkenkunde](#), De tentoonstelling HELENDE KRACHT - Winti, sjamanisme en meer

Tot en met 28 juni 2020

[Museum Volkenkunde](#): Indonesische bronzen

24 september tot 26 januari 2020

[Musée du quai Branly - Jacques Chirac](#): Uit de aanwinsten van het museum van de laatste 20 jaar zijn voor deze tentoonstelling 500 voorwerpen gekozen. Gezamenlijk geven zij een beeld van het acquisitie beleid van het museum en van de richting die het museum op wil gaan.

Vanaf oktober 2019

[Museum Soul of Africa](#). Expositie over "geheime kennis" in de Voodoo. De nieuwe tentoonstelling SECRETS gaat open op 28 september. De Vodun-collectie wordt tentoongesteld in het [Roemer und Pelizaeus Museum](#) van 19 oktober tot mei 2020 in [Hildesheim, Duitsland](#).

t/m 12 januari 2020

[Tropenmuseum](#), Een verlangen naar Mekka

t/m 30 november 2019

[Een Pop-up museum over rituelen uit Amsterdam Oost](#)

vanaf 9 dec. 2018

Het [Africamuseum Tervuren](#). Naast de permanente expositie is een tijdelijke tentoonstelling te zien in vier vitrines met een veelzeggend overzicht van de artistieke productie van maskers, beelden, ivoorsnijwerk en gebruiksvoorwerpen. De verzamelde stukken komen bijna allemaal uit Congo en dateren voornamelijk uit de 19e en vroege 20e eeuw. [Over deze tijdelijke tentoonstelling kun je hier een boekje downloaden](#)

Permanente tentoonstelling

[Missiemuseum Steyl](#), in de volkenkundige afdeling van het Missiemuseum Steyl bevinden zich voorwerpen uit China, Japan, Indonesië, de Filipijnen, Papoea Nieuw Guinea, Ghana, Togo, Republiek Congo en Paraguay.

Lezingen & Cursusaanbod

Klik hier het [Programma](#) van de Vereniging voor Volkenkunde Breda

Online veilingen

[eBay](#); [Galerie Walu-Koller](#); [Zeller](#)(Afrika); [Zeller](#)(Aziatica);

[Catawiki](#) wekelijks en de veilingen door [Tribal Art Magazine](#)

Beurzen

25, 26, 27 oktober 2019

[Tribal Art Fair Amsterdam](#)

Tribale kunst uit Afrika, Oceanië, Azië en de Amerika's (zie pagina 2)

Op de TAF 2019 zijn objecten te zien uit Oceanië, Afrika, Azië en Noord- en Zuid Amerika. Op de beurs vindt men sieraden en sculpturen, textiel, maskers en gebruiksvoorwerpen. Alle tentoongestelde objecten worden van tevoren beoordeeld door experts. Op de TAF tonen twintig vooraanstaande handelaren uit Nederland en het buitenland hun beste stukken. Verzamelaars, kunstliefhebbers en voor iedereen, die kennis wil maken met etnografica, is de Tribal Art Fair de plek om bijzondere objecten te zien. Ook is het mogelijk om meer te weten te komen over Tribal Art door het volgen van een rondleiding of het bijwonen van een lezing of filmvertoning.

16 en 17 november 2019

[VerzamelaarsJaarbeurs Jaarbeurs Utrecht](#)

Tweemaal per jaar is de VerzamelaarsJaarbeurs zonder meer de plek met de grootste keus voor verzamelaars en liefhebbers van curiosa, antiek of tweedehands spullen. Verdeeld over vijf hallen bieden meer dan 1.000 deelnemers honderdduizenden voorwerpen aan. Er zijn aparte afdelingen voor speelgoed, glas, aardewerk, boeken, munten, kaarten, postzegels, archeologie, platte zaken, fifties spullen en designartikelen. De verzamelaar van etnografica komt zeker aan zijn trekken met de vele stands waar etnografica wordt aangeboden

17 t/m 24 nov 2019

[Amsterdam, PAN](#), kunst, antiek en designbeurs

21 tot 24 november 2019

[Cologne fine Art and Design](#)

Koelnmesse GmbH, Messeplatz 1, 50679 Keulen

Een beurs met geselecteerde exposanten, onder andere in Design en ambachten. Afrikaanse tribale kunst wordt vertegenwoordigd door Martin Doustar (BE), Patrick & Odine Mestdagh (BE), David Serra - Fine Tribal Art (ES) en Simonis (DE), Galerie Kommos (DE) en Ruetz & Kotobuki (DE).

Veilingen

19 oktober 2019

Kunst und Auktionshaus Ruef [Veiling traditionele Afrikaanse Kunst](#)

24 oktober 2019

Christies: [Art of the Islamic and Indian Worlds Including Oriental Rugs and Carpets](#)

30 oktober 2019

[Christies Parijs](#): Mooi om te bekijken. Heel kostbaar. *Splendors: Masterpieces from Africa, North America and Oceania* — a historically significant selection from two distinguished private collections.

26 tot en met 29 oktober

Veiling bij [Sotheby's: Le Soleil de Nuit](#). Précolombiaanse objecten.

5 november 2019

[Veilinggebouw de Zwaan](#): algemene Kunst- en Antiekveiling. Kijkdagen 24 tot 27 oktober. Veilingdagen 30 oktober–12 november

14 november 2019

Veiling bij Drouot Paris: [Objecten uit Africa en Oceanie](#)

16 november 2019

Tribal art Auction: [Veilinghuis Zemanek-Münster. Open Sale](#): Een voortdurende verkoop uit de voorraad van dit veiling huis

Nieuwsbrieven van Leden / Handelaars

Om de nieuwsbrief te kunnen ontvangen stuur je een email aan:

[African Art](#) te Rotterdam

[Becker Antiques](#) te Amsterdam

[Hoogenbosch](#) te Gorredijk

[Toguna African Art & Crafts](#) te Amersfoort

Uitgelicht

De tentoonstelling HELENDE KRACHT - *Winti, sjamanisme en meer* in Museum Volkenkunde loopt tot en met 5 januari 2020 en presenteert genezingstradities van over de hele wereld. met objecten uit de Noordpoolgebieden tot Zuid-Amerika samengebracht met werk van hedendaagse kunstenaars als Damien Hirst en Marina Abramović.

Jas van een sjamaan; leer, ijzer, peesdraad; Noordoost-Siberië, 1800-1803. Collectie Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen

Priesterhoed – Tindung; rotan, mica, katoen, kralen; Sulawesi; voor 1884. Collectie Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen

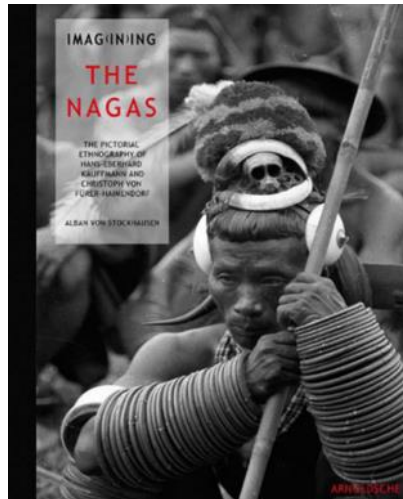
boeken over tribale kunst en cultuur

Een keuze uit het nieuwe en bijna nieuwe aanbod van boekhandelaren uit Nederland (Premsele, Zwartenkot, Roelants, Parimar en Steven Sterk) en daarbuiten.

boeken zonder vermelding boekhandel zijn breed verkrijgbaar

Imag(in)ing the Nagas. The Pictorial Ethnography of Hans-Eberhard Kauffmann.

21 x 27 cm, 448 Seiten, 400 teils farb. Abb., fadengeheftet, Halbleinen. 58,00 €

Afrika, Afrique, Africa. Die Sammlung Stepic.

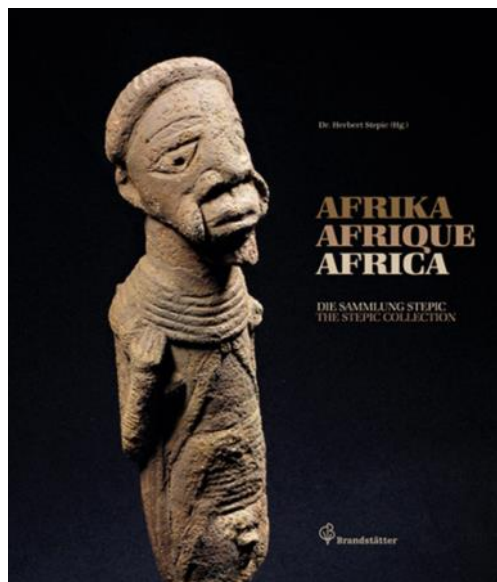
Von Herbert Stepic. Wien 2011.

24 x 28 cm, 224 Seiten, 150 Farbabb., pb.

Van € 29,90 nu € 14,95

Die Sammlung Stepic vereint moderne und 2.500 Jahre alte Stücke afrikanischer Kunst in ihrem beeindruckenden Bestand. Als geografische Provenienz ist vorwiegend das Grasland des heutigen Kamerun auszuweisen. Holz, Metall, Terracotta bis hin zu Webe- und Perlenarbeiten wurden in großartiger Weise zu Masken und Kopfaufsätzen, Thronen und Hockern, Prunkstäben, Grabstatuetten, Ahnenfiguren (meist Paare), Fetischfiguren und Reliquiaren bearbeitet. Objekte, die bisher nicht oder nur während Kultveranstaltungen - etwa Initiationsriten, Beschneidungsritualen, Ahnengedenken oder Bevanungen - zu sehen waren, sind hier erstmals in einem Prachtband präsentiert. Mit kommentiertem Verzeichnis der abgebildeten Stücke und einer Einleitung von André Heller. (Text deutsch, engl., Brandstätter)

www.artservice.de

Under the Influence of Songye

Van € 35,00 voor € 17.50

Under the Influence of Songye / Autour des Songye - Annales des arts africains

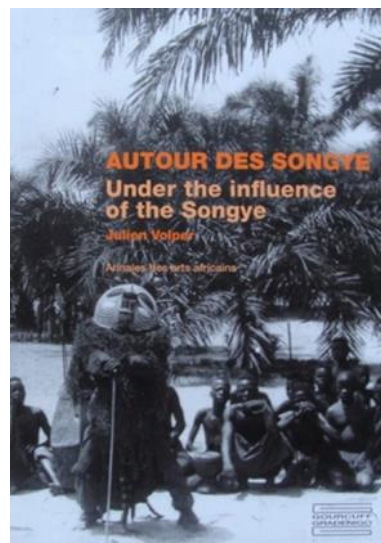
255 pages Color and b&w photos Soft cover 24 x 17 cm English & Français

The history of the countless masks that have left Africa for Europe and the United States.

By some strange magic, the result of artistic talent, these masks are not reduced to mere "ethnographic trophies" hung on the cold walls of museums or private homes; whether studied by researchers or confronted by museum visitors, they keep intact and display proudly that famous, indefinable aura the "layman" experiences in their presence.

Very little is known about the astonishing round striated masks produced by the eastern Luba, and it is easier to highlight their strange beauty and their European pedigrees than to expand on the few established facts. They are known arbitrarily as "kifwebe", after the society of the same name found among the Luba and Songye, although nothing confirms their association with this iconographically charged label.

Each mask in its own way is a witness to, as well as the result of, cultural and artistic exchange between the various Katango and Kasai cultures. The history of these round masks and crested masks carry us to various cultures, various beliefs. <https://www.books-on-collectables.eu>

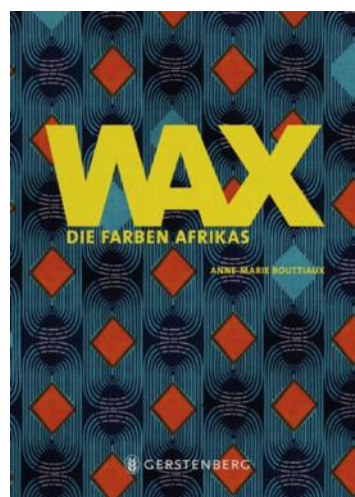
WAX. Die Farben Afrikas.

Von Anne-Marie Bouttiaux. Hildesheim 2019.

18 x 26 cm, 192 S., durchg. farb. Abb., geb. 32,00 €

Von Paris über Mailand bis nach New York: prachtvoll farbige Wax-Stoffe zieren die Models auf den Laufstegen. Es waren Holländer, die im späten 16. Jahrhundert die javanische Batik nach Europa brachten und um 1880 mit der Produktion von Wax-Stoffen begannen, die vor allem nach Westafrika verkauft wurden. Obwohl es auch in Afrika Produktionsstätten für Wax gibt, kommen die teuersten Stoffe nach wie vor aus Holland. Dieses Buch erzählt die Kulturgeschichte des Wax und erläutert die Bedeutung besonderer Farben und Muster.

www.artservice.de

Die vergrabenen Schätze der Ga. Sarg-Kunst aus Ghana.

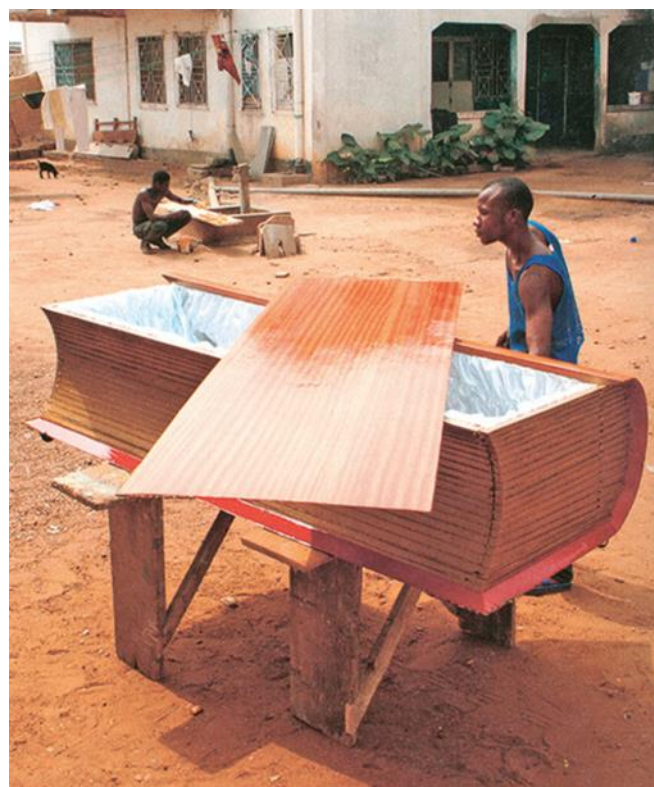
Von Regula Tschumi. Sulgen 2006.

25 x 28 cm, 239 Seiten, zahlr. Farbabb. u. Karten, geb.

Van 54,00 €*
nu 14,95 €

Fremde Bevanungsriten: Im Schutz lebendiger Symbole ins ewige Jenseits. »Denn der Tod ist schlimm«, sagt ein ghanaisches Sprichwort, »aber noch schlimmer ist das Vergessen.« Seit etwa fünfzig Jahren stellt die südghanaische Volksgruppe der Ga kuriose Särge in Form von Früchten, Tieren oder Statussymbolen her, die aus westlicher Sicht so abstrus erscheinen, dass wir uns den ideellen und religiösen Hintergrund nicht wirklich vorstellen können. Und genau hier hakt das außergewöhnliche Buch ein: Die Autorin, Ethnologin und Kunsthistorikerin, geht den Ursprüngen dieser figürlichen Darstellungen in der Kunst und Religion Ghanas nach, untersucht den soziokulturellen Kontext, behandelt die Arbeitsbedingungen und Herstellungsmethoden der Sargschreiner, stellt die wichtigsten Vertreter dieser kreativen Handwerker vor und lässt uns mit ihren lebendigen Schilderungen an mehreren Begräbnissen teilhaben. Weitaus mehr als Kunstobjekte für Galerien und Museen, sind die vergrabenen Schätze der Ga ein in alten Glaubensvorstellungen wurzelnder Bestandteil der ghanaischen Beerdigungsfeierlichkeiten und Bevanungsrituale.

www.artservice.de

WEBSELS

Webssel: bibliografie over Nieuw Guinea

An Ethnographic Bibliography of New Guinea

Department of Anthropology and Sociology Australian National University

http://pacificinstitute.anu.edu.au/sites/default/files/resources-links/ANU_Press_NG_Ethnographic_Bib_Vol3.pdf

deel 1, 332 paginas Preface Bibliographies and Reference Works Author Index

deel 2, 116 paginas District index

deel 3, 262 paginas Proper Names Index

Webssel: Nigeria

Culture areas of Nigeria Wilfred D Hambly

Pdf 224 pagina's

<https://archive.org/stream/cultureareasofni213hamb#page/502/mode/thumb>

Wesbel: British museum

http://www.britishmuseum.org/research/online_research_catalogues/ag/preface.aspx

Ashante goud met aan het eind 219 fotoos en beschrijvingen uit de collectie

☐ Preliminaries, contents and introduction >

☐ Part I:

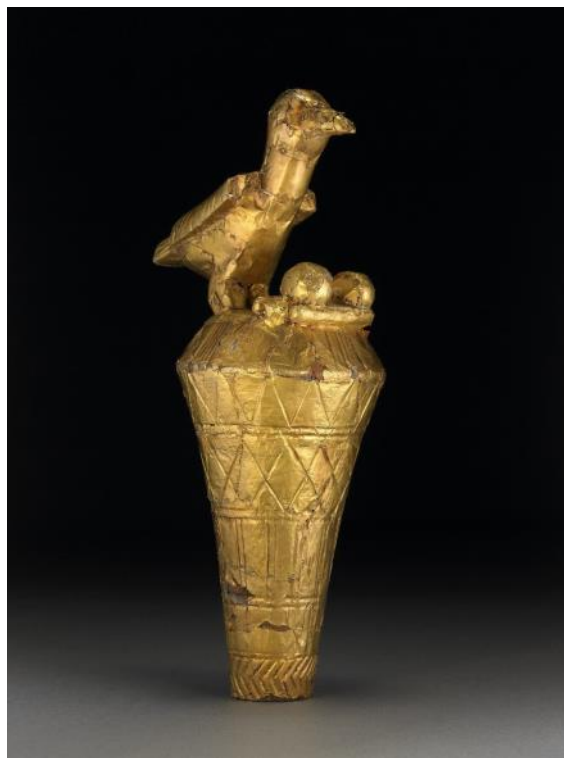
papers by Laurence Garenne-Marot, Carlos F. Liberato and Karin Pallaver >

☐ Part II:

papers by Simon Heap, Jane I. Guyer, and Foluke Ogunleye >

☐ Part III:

papers by Chibuike U. Uche, Harcourt Fuller, Adebayo A. Lawal and Ayodeji Olukoju >

A composite object consisting of a carved wood staff top (okyeame poma) covered in gold foil and a wood shaft with bands of precious metal added at intervals. The staff top appears to have been assembled from four separate carvings: the bird, the two eggs and the base. These were probably carved from esese wood (funtumia sp.). The base has a cylindrical shaft through it to fit over the top of the staff. The whole is covered with numerous pieces of gold foil fixed in place with small gold wire staples. The thickness of the gold foil varies. The black-painted wooden staff, which tapers from top to bottom, is decorated with three bands of sheet gold with embossed chevron marks (top and bottom strip) and diagonal marks (middle strip.) These bands are also held in place with small gold wire staples. There is a length of silver sheet near the bottom of the staff, fixed in the same way, this has separate collars at its top and bottom.

Footprints is de nieuwsbrief van de Vereniging Tribale Kunst en Cultuur en wordt 11 keer per jaar aan de leden verzonden.

Niet-leden kunnen een half jaar een gratis abonnement op deze nieuwsbrief ontvangen door een mail te sturen naar:

tribalekunstencultuur@gmail.com.

Voor €35,00 per jaar bent U lid en ontvangt U ook ons kwartaalblad.

<http://www.tribalekunstencultuur.org/lidmaatschap.html>

De vereniging is ingeschreven bij de KvK nummer 8755104.

Uitschrijven van deze nieuwsbrief kan door het sturen van een mail naar:

tribalekunstencultuur@gmail.com